

วัฒนธรรมทางการศึกษาในโลกยุคใหม่ Educational Culture in the Modern World

ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ¹

Dr.Chakkree Sricharumedhiyan¹

ชุลีพร นาหวนิล²

Chuleeporn Nahuanin²

E-mail : chakkree_2532@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอวัฒนธรรมทางการศึกษาในโลกยุคใหม่ ทุกประเทศต่างพยายามสร้างกระบวนการพัฒนา ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติของสังคม สิ่งที่ปรากฏออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด คือ จะทำอย่างไร หรือมีวิธีการใดที่จะทำให้สภาพการณ์ของประเทศตนเอง “มีความเป็นเลิศ” ในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง การปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม รวมทั้งด้านการศึกษาด้วย เพราะการจัดการศึกษาในยุคนี้มี การเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ความสลับซับซ้อนของสังคมมีมากขึ้นตามลำดับ องค์ความรู้/ข้อความรู้ต่างถูก “ผลิต” ขึ้นมาใหม่ หรือบางครั้งก็นำความรู้เดิมมาผลิตซ้ำบนฐานของการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามถือได้ว่า มี “การต่อยอด” ในความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาในองค์ความรู้/ข้อความรู้ต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : วัฒนธรรมทางการศึกษา, โลกหลังยุคใหม่

ABSTRACT

This article aims to present the educational culture in the modern world Every country is trying to create a paradigm for development under the boundaries of change in

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัทยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

¹ Lecturers to Curriculum of Public Administration, Mahamakut Buddhist University Isan Campus

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัทยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

² Lecturers to Curriculum of Public Administration Mahamakut Buddhist University Isan Campus

* ได้รับบทความ: 27 พฤศจิกายน 2561; แก้ไขบทความ: 5 กุมภาพันธ์ 2562; ตอรับการตีพิมพ์: 12 กุมภาพันธ์ 2562

Received: November 27, 2018; Revised: February 5, 2019; Accepted: February 12, 2019

every dimension of society What appears to be a pronounced or how to make the situation of their own country “Excellence” in all aspects will not be political, economic, social and educational The study of education in this era, vastly changed the complexity of the society is increasing. The knowledge / know-how is “produced”, or sometimes the original knowledge is reproduced on the basis of change. However, it is considered that there is a “continuation” in the development of that knowledge/knowledge.

Keywords : Education culture, The world after the new age

1. บทนำ

ธรรมชาติของศาสตร์ทางการศึกษานั้นกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science) ดังนั้นแนวคิดตลอดจนวิธีการจัดการศึกษาจึงได้นำเอาความรู้ต่างๆ ที่ได้จากศาสตร์สาขาต่างๆ มาเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษา โดยศาสตร์ทางการศึกษาจะพยายามเลือกสรรเอาเฉพาะสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นหรือสามารถนำไปปฏิบัติได้มากเป็นส่วนประกอบในการจัดการศึกษา วิธีการเลือกสรรสิ่งต่างๆ จะครอบคลุมไปถึงการเลือกสรรศาสตร์ต่างๆ ในระดับสาขาวิชา และเลือกสรรเนื้อหาสาระในระดับย่อยซึ่งอยู่ภายในแต่ละสาขาวิชาอีกด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2543 : 22 อ้างใน พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ, 2559 : 118-119)

สังคมทันสมัยอย่างเช่นปัจจุบันโอบล้อมไปด้วยผู้คน ชุมชน และสังคม ระบบการศึกษาถูกสถาปนาความศักดิ์สิทธิ์ว่าเป็นเครื่องมือในการอภิวัฒน์จัดระเบียบสังคม รวมทั้งถ่ายทอดทางวัฒนธรรม และประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่งที่วัฒนธรรมมีจิตใจในการส่งผ่านทุกสิ่งโดยผู้รู้ในชุมชน หรือคน (ที่ไม่รู้) ด้วยกันเอง สังคมมีวาทกรรมหลากหลายชุด มีทั้งที่เป็นเชิงประจักษ์ที่มีตัวตน หรือวาทกรรมที่ซ่อนเร้น แต่อย่างไรก็ตามยังสามารถชุดค้นหาร่องรอยที่เป็นอุปติกรณ์ ในสังคมได้ เช่นเดียวกันกับวัฒนธรรมการศึกษาของ “คนชายขอบ” ที่ถูกมองข้ามและมี “พื้นที่” (Sphere) ในสังคมน้อย ด้วยเหตุผลที่ขาดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในบริบทของการศึกษา ซึ่งสิ่งนี้ล้วนเป็นผลกระทบของมนุษยธรรมที่แฝงไว้อย่างที่อาจจะล่วงรู้หรือไม่ล่วงรู้ก็ได้ วัฒนธรรมทางการศึกษาภายใต้กรอบการอบรมกล่อมเกลามีการศึกษาในระบบเป็นเสาหลัก โดยใช้พื้นที่แห่งโรงเรียนเป็นสถานที่ “เรียนรู้ร่วมกัน” แต่บริบทของการศึกษาไทยส่วนมากถูกพัฒนาเป็น “แหล่งเรียนรู้ลอกกัน” เสียมากกว่า ผลผลิตทางการศึกษาที่จะให้โรงเรียนเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เสมือนระบบสังคมที่เป็นหน่วยในการสร้างระบบรอบความคิด ระบบค่านิยม รวมทั้งระบบความเชื่อต่างๆ ที่พึงมี แต่ในทางตรงกันข้ามการผลิตเหล่านี้เป็นปฏิบัติการที่เรียกว่า ระบบ 2 ขั้วตรงกันข้าม (Binary Opposition) หรือวิธีคิดแบบคู่ตรงกันข้ามหรือทวิลักษณ์ (dualism) เช่น ฉลาด-โง่, เรียบร้อย-เกเร, ถูก-ผิด, ขาว-ดำ เข้ามาตีกรอบวิธีคิดจำกัดเพียงให้มาทางเลือกเพียง 2 ทางเท่านั้น สิ่งนี้แสดงการตีกรอบอย่างแยบยลของการใช้อำนาจที่ส่งผ่านมากับการจัดการศึกษาอย่างไม่ต้องสงสัย (ธงชัย สมบูรณ์, 2561 : ออนไลน์)

ปัจจุบันมีนักรับการศึกษาและบุคคลต่างๆ ออกมาวิพากษ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของไทยมากมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปในทางลบทั้งทางระบบการจัดการศึกษา (สุรพงษ์ คงสัตย์, 2554 : 34) และคุณภาพของ

ผู้เรียนส่วนใหญ่แล้วมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วจนทำให้การศึกษาของไทยและมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนในประเทศไทยก้าวไม่ทันโลก (สจต อุตธานนท์, 2532 : 312-314 อ้างใน พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ, 2559 : 119) การศึกษาเป็นการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเอง และสังคม มีความพร้อมที่จะประกอบสัมมาอาชีพได้ การศึกษาช่วยให้คนเจริญงอกงาม ทั้งทางสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การศึกษาจึงมีความจำเป็นของชีวิตอีกประการหนึ่งนอกเหนือจากความจำเป็นด้านปัจจัย 4 คือ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค แล้วการศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่ 5 ของชีวิต เป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคัดค้านของชีวิต และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตในโลกที่มีกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อวิถีแห่งการดำรงชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน การศึกษายังมีบทบาทและความจำเป็นมากขึ้นด้วยเมื่อโลกเปลี่ยนแปลงมาถึงจุดนี้ เมื่อคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการศึกษาให้เปลี่ยนแปลงไปโดยปัจจุบัน ข้อมูลข่าวสารสามารถเข้าถึงได้อย่างหลากหลายช่องทาง หลากหลายวิธีได้ทุกช่วงเวลา เพราะในยุคสารสนเทศ บุคคลต้องเผชิญกับสังคมบนโลกไร้พรมแดน ซึ่งเป็นสังคมสารสนเทศที่แลกเปลี่ยนระหว่างบุคคลบนโลกผ่านอินเทอร์เน็ต อาจกล่าวได้ว่า ไม่เคยมีสารสนเทศมากมายเช่นนี้มาก่อน ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ การผลิตสารสนเทศยังได้เพิ่มขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ความสามารถในการจัดเก็บ สืบค้นและการเผยแพร่สารสนเทศโดยอัตโนมัติยังถือว่าเป็นพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญยิ่งในยุคนี้ด้วย

ดังนั้น สิ่งการศึกษาไทยจะต้องตระหนัก คือ การมีความรู้และทักษะการรู้ สารสนเทศของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นผู้ใช้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งความรู้และทักษะดังกล่าวถือเป็นสิ่งสำคัญในสังคมโลกไร้พรมแดนที่เป็นเต็มไปด้วยข้อมูลสารสนเทศจำนวนมหาศาล (พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ, 2559 : 120)

2. ความหมายของวัฒนธรรม

คำว่า วัฒนธรรมเป็นภาษาบาลีและสันสกฤต “วัฒนธรรม” เป็นภาษาบาลีแปลว่า “เจริญงอกงาม” ส่วนคำว่า “ธรรม” เป็นภาษาสันสกฤตหมายถึง “ความดี” ซึ่งถ้าแปลตามรากศัพท์ก็คือ “สภาพอันเป็นความเจริญงอกงามหรือลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม”

วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งซึ่งหมายรวมถึงความคิด ศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ปรัชญา ศีลธรรม จรรยา ภาษา กฎหมาย ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งได้ถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อๆ มาเป็นเรื่องของการเรียนรู้จากคนกลุ่มหนึ่งไปยังคนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งถ้าสิ่งใดดีก็เก็บไว้ สิ่งใดควรแก้ไขก็แก้ไขให้ดีขึ้นเพื่อจะได้ส่งเสริมให้มีลักษณะที่ดีต่อไป ในลักษณะนี้วัฒนธรรมจึงเป็นการแสดงออกซึ่งความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีศีลธรรมอันดีงามของประชาชน (สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์, 2527 : 1)

ชำนาญ จันทร์เรือง (2561 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายไว้ว่าวัฒนธรรมหมายถึงแนวความคิด แนวปฏิบัติ หรือเทคนิควิธีดั้งเดิมที่ใช้ร่วมกัน โดยกลุ่มคนพวกเดียวกัน

สรุปได้ว่า วัฒนธรรม คือ การดำเนินชีวิตของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แสดงออกถึงความมีระบบระเบียบเพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตความเป็นอยู่ เกิดความสมัคสมานสามัคคีกลมเกลียวกัน มีศีลธรรมอันดีงาม

3. วัฒนธรรมทางการศึกษา

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา วัฒนธรรมในสังคมจะเปลี่ยนแปลงเร็วหรือช้า ก็ขึ้นอยู่กับสังคมนั้นมีโอกาสสัมผัสกับวัฒนธรรมภายนอกได้สะดวกมากหรือน้อยเพียงใด ประเทศชาติที่เป็นประเทศเปิด คือ มีการติดต่อกับประเทศอื่นอย่างกว้างขวาง โอกาสที่วัฒนธรรมต่างชาติหรือวิทยาการต่างๆ เข้าสู่สังคมของประเทศนั้นก็ย่อมมีมาก และย่อมมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมภายในประเทศ นอกจากนั้น ปัจจุบันวิทยาการ ต่างๆ ก้าวหน้าไปมาก ประกอบกับมีระบบอินเทอร์เน็ตเชื่อมต่อถึงกันทั่วโลก จึงทำให้สังคมไทยซึ่งเป็นสังคมเปิดได้รับผลกระทบจากความเจริญ เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม (สมชาย รัตนทองคำ, 2561 : ออนไลน์)

การจัดระบบความคิด ค่านิยม ความเชื่อในพื้นทีของสิ่งเหล่านี้เป็นการทำหน้าที่ทั้งโดยตรงและหน้าที่แอบแฝงของ “ผู้คน” ที่อยู่ในโรงเรียนโดยเฉพาะครู ฐานคติที่ถูกขัดเกลามาตั้งแต่ปางก่อนทำให้สามารถวิเคราะห์การศึกษา เพื่อให้เพียงเพื่อเป็นกระบวนการถ่ายทอดระบบความคิด การศึกษาหรือวัฒนธรรมทางการศึกษาไม่ได้อยู่ภายใต้ฐานคติที่เป็นกลาง จึงถูกบีบบังคับให้เด็กนักเรียนหรือผู้ที่เข้ามาศึกษาในสถานศึกษาถูก “จำกัดความคิด” เพราะผู้สอนก็ถ่ายทอดภายใน “คอกของตน” ไม่ยอม “นอกคอก” ขณะเดียวกันก็แฝงความรุนแรงที่เข้ามาจัดกระทำดำเนินการให้สังคมดำเนินไปและพยายามควบคุมให้สอดคล้องและรองรับกับอุดมการณ์ที่การศึกษาคาดหวังไว้ (ธงชัย สมบูรณ์, 2561 : ออนไลน์)

4. กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็ว

ปัจจุบันสังคมโลกกำลังอยู่ในยุคที่เรียกกันว่า “โลกาภิวัตน์” (Globalization) ความเจริญก้าวหน้าของการสื่อสารโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยปัจจุบันทำให้โลกแคบลงสามารถติดต่อสื่อสารข้อความถึงกันและกันได้อย่างรวดเร็ว ทำให้วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเชื่อ ความคิดของสังคม สามารถเผยแพร่กระจายและถ่ายโอนกันได้ง่ายและรวดเร็ว เกิดลัทธิเอาอย่างตามกระแสชาวลโลก และเป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงเป็นการยากที่จะควบคุมการ เปลี่ยนแปลงที่จะเกิดต่อสังคมได้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวหากเป็นไปรวดเร็ว ในอัตราที่เกินจะรับได้สังคมก็จะมีปัญหาขาดความสมดุลทางสังคม แต่หากการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในอัตราที่พอรับได้ประชาชนในสังคมนั้นก็จะสามารถ ดำรงชีพอยู่ได้อย่างพอสุข การศึกษาจะเป็นสิ่งที่สามารถนำสังคมไปในทิศทางที่ปรารถนา และนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบันและในอนาคตจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง (สมชาย รัตนทองคำ, 2561 : ออนไลน์)

5. ลักษณะของสังคมโลกยุคใหม่

5.1 เป็นสังคมที่ไร้ขีดจำกัดของข้อมูลข่าวสาร (Unlimited Information Society) เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนผ่านและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกลุ่มคน องค์กรมากยิ่งขึ้น การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตลอดจนสารสนเทศมีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นและที่สำคัญการไร้ขีดจำกัดของข้อมูลเหล่านี้สามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี

5.2 เป็นสังคมฐานการเรียนรู้ (Learning –Based Society) โลกหลังยุคใหม่ถือว่าเป็นยุคที่มีการขับเคลื่อนด้วยสื่อทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางด้านความรู้ต่างๆ (Innovative Knowledge) ผู้คนในยุคนี้มีโอกาสได้สัมผัสกับข้อมูลมากมายและเป็นผลที่ทำให้ผู้คนสามารถนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น อนึ่งลักษณะของสังคมยุคนี้จะนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงแบบฉับไว จนบางครั้งทำให้เกิดสภาพสังคมที่ตื่นตระหนก (Awaken Society) ได้

5.3 เป็นสังคมแบบย่อส่วน (Condensed Society) ด้วยความเป็นโลกาภิวัตน์อารยะ อิทธิพลของการสื่อสารที่ก้าวไกลทั้งระบบดาวเทียม ระบบดิจิทัล และระบบอื่นๆ อีก ทำให้โลกมีสภาพที่แคบลง การไหลบ่าและการผสมรวมของวัฒนธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วและกลมกลืน นอกจากนี้การไหลบ่าของข้อมูลข่าวสารมี ช่องทางหลากหลาย มีลักษณะทั่วถึงกันอย่างไร้ทิศทาง ส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยง (Interconnectedness) ประเทศต่างๆ ในโลกมีความใกล้ชิดกันมากกว่าสังคมในยุคที่ผ่านมา เช่น มีผลิตภัณฑ์ (Products) ที่สามารถส่งถึงกันและสามารถใช้ได้ในเวลาเดียวกัน มีความรวดเร็วในการขนส่งที่สะดวกสบาย ในทางตรงกันข้าม สิ่งที่น่าเป็นห่วงของสังคมยุคนี้ประการหนึ่งคือ ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งสามารถส่งถึงกันได้อย่างรวดเร็ว เช่นกัน (ธงชัย สมบูรณ์, 2561 : ออนไลน์)

ดังนั้น เพื่อให้มีชีวิตที่มีคุณภาพในสังคมไทยยุคใหม่ภายใต้บริบทสังคมโลกใหม่การศึกษาไทยยุคใหม่มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ (อลิสสา อินทร์ประเสริฐ, 2561 : ออนไลน์)

1. การศึกษาไทยยุคใหม่ เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างคน สร้างงาน และสร้างชาติ เป็นการศึกษาแบบองค์รวมและบูรณาการ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา และการเมือง เพื่อพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน ดังที่มีคำกล่าวไว้ว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” เป็นคำพูดที่ใช้ให้เห็นว่าการศึกษานั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนและประเทศ เพราะคนถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนทรัพยากร ในด้านอื่นๆ ของชาติหากประเทศใดประชาชนมีความรู้สูง มีความฉลาดทั้งด้านปัญญา อารมณ์ และจิตสำนึกเพื่อสังคมมีความเข้มแข็งทางภูมิปัญญามากพอที่จะช่วยกัน แก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ย่อมส่งผลให้ประเทศนั้นมีความเจริญตามไปด้วย อาจกล่าวได้ว่าการศึกษากลายเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาชาติเนื่องจากการศึกษาจะช่วยทำให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้ คิดวิเคราะห์ เป็น เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมืองที่ดี และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ตลอดจนถึงทักษะในการประกอบสัมมาอาชีพและทักษะทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยให้มีความสามารถในการแข่งขัน ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมในระยะยาว

2. การศึกษาไทยยุคใหม่ต้องมุ่งส่งเสริมทุนปัญญาไทยและทุนปัญญาโลก ปัจจุบันมีความพยายามที่จะให้ คำจำกัดความที่ชัดเจนเกี่ยวกับทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) หรือ IC และใช้ทุนทางปัญญาเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องการสร้างคุณค่าและการเชื่อมต่อการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้เกิด

ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการสร้างวิสาหกิจฐานความรู้ (Knowledge-intensive Enterprise) เป็นพื้นฐานทุนทางปัญญาเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นและมีการเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติมีความหมายเหมือนกับทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Assets) ทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน (Intangible Assets) หรือทรัพย์สินความรู้ (Knowledge Assets) (Guthrie, 2001 : 28) เอ็ดวินสัน (Edvinsson, 1997 : 9) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับทุนทางปัญญาว่า หมายถึง เนื้อหาทางปัญญาและ ทางความคิด คือ ความรู้ ข่าวสาร ทรัพย์สินทางปัญญาและประสบการณ์ อันเป็นอำนาจที่คิดอ่านออกมาจากสมองซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะให้นิยามและยิ่งยากมากขึ้น เมื่อจะนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าใครเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้แล้วเขานั้นจะถือว่าเป็นผู้ชนะ นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร.จีระ หงส์ลดารมภ์ (2549 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า “ทุนทางปัญญา หมายถึง ความสามารถในการคิดเป็น วิเคราะห์เป็นและการนำไปสร้าง มูลค่าเพิ่ม บุคคลที่จบปริญญามีทุนมนุษย์ (Human Capital) ใช่ว่าจะมีทุนทางปัญญา เสมอไป คนที่มีการศึกษาไม่สูง แต่สามารถมีทุนทางปัญญาได้ ถ้ารู้จักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาสร้างมูลค่าเพิ่มได้”

3. การศึกษาไทยยุคใหม่ ต้องเน้นผลต่อผู้เรียน ทั้งในระดับนโยบายและระดับการเรียนการสอนโดยกำหนดนโยบายการศึกษาที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวิถีที่ถนัดและสนใจ เรียนอย่างสนุก เล่นให้ได้ ความรู้และมีความสุขกับการเรียนที่ครูสอน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความสุขกับการทำงาน

4. การศึกษาไทยยุคใหม่ต้องมุ่งยกระดับงานให้เป็นแรงงานคุณภาพ (Knowledge Workers) ที่เข้มแข็งและแข่งขัน มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานในการศึกษา จัดรูปแบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีการส่งเสริมรากฐานและพัฒนาวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการศึกษาและการมีส่วนร่วมของบุคคลใน ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน และสถาบันสังคมอื่นๆ

6. สรุป

การจัดการศึกษาและการเรียนการสอนที่ดั่งนั้น จะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ตลอดจนให้เกิดความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และความคาดหวังของสังคม เกิดเป็นแรงกดดันนานับประการ ซึ่งสังคมโลกปัจจุบันมีลักษณะที่เรียกว่า “โลกไร้พรมแดน ยุคข้อมูลข่าวสาร และยุคสังคมแห่งความรู้” การแข่งขันในสังคมโลกจะทำให้สังคมแต่ละภูมิภาคเกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน ทั้งทาง 1) ด้านประชากรศาสตร์ เทคโนโลยี ด้านการแพทย์ ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถควบคุมให้จำนวนประชากรค่อนข้างคงที่ แต่โรคเอดส์ยังคงแพร่กระจาย 2) ทางด้านเศรษฐกิจจะมีการเติบโตทางวัตถุอย่างไม่สิ้นสุด การผลิตมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมใช้เทคโนโลยีขั้นสูงสินค้าที่ผลิตจะมีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้นระบบเศรษฐกิจจะเป็นแบบเสรีที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ช่องว่างระหว่างคนจนคนรวยจะมากขึ้น การกระจายอาหารยังไม่ทั่วถึง เป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร การจ้างงานจะเน้นคุณภาพ มีการพัฒนาพลังงานใหม่มาทดแทน การวิจัยและ พัฒนาจะมีบทบาทสำคัญยิ่ง ความก้าวหน้าทางคอมพิวเตอร์จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตประจำวันและการทำธุรกิจ 3) ทางด้านสังคม

วัฒนธรรมและการเมือง จะเป็นระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม มีการติดต่อกันระหว่างประเทศแบบ
ใกล้ชิดมากขึ้น มาตรฐานในสังคมโลกมุ่งเน้น ด้านเสรีภาพ สิทธิมนุษยชน และความโปร่งใส เป็นต้น

7. เอกสารอ้างอิง

- จีระ หงส์ลดารมภ์. (2549). **ทุนทางปัญญา (Intellectual capital)**. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2561. จาก <http://guru.thaibizcenter.com/articledetail.asp?kid=7781>
- ชำนาญ จันทน์เรือง. (2561). **วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย**. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2561. จาก www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637713
- ธงชัย สมบูรณ์. (2561). **วัฒนธรรมทางการศึกษา : มายาแห่งความรุนแรง**. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2561. จาก http://www.edu.ru.ac.th/images/edu_files/Education_Culture
- พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2559). **ปรัชญาการศึกษาของไทยกับสังคมโลกไร้พรมแดน.วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์**. 3(1). 117-136.
- สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์. (2527). **ประเพณีและวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2561). **สังคมและวัฒนธรรมเพื่อการศึกษา เอกสารคำสอนการสอนทางกายภาพบำบัด 2550**. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2561. จาก <https://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/2social.pdf>
- สุรพงษ์ คงสัตย์. (2554). **การศึกษาอิสระทางพระพุทธศาสนา**. นครราชสีมา : ร้านเอสทีเคก๊อปปี้.
- อลิสา อินทร์ประเสริฐ. (2561). **ปรัชญาการศึกษาไทยสู่การปฏิรูปการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน 2561. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/446028>
- Edvinsson, L., Malone, M.S. (1997). **Intellectual capital: The proven way to establish your company's real value by finding its hidden brainpower**. Piatkus.
- Guthri. J. (2001). **The management, measurement and the reporting of intellectual capital. Journal of Intellectual capital**. 2(1). 27-41.